

Årsmelding

1/10.1956 - 30/9.1957

-ooOoo-

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM, Skogbruk, Jakt og Fiske.

Norsk Skogbruksmuseum, Skogbruk, Jakt og Fiske.

Representanter for følgende 14 organisasjoner og institusjoner danner museets råd:

Det norske Skogselskap
Norges Skogeierforbund
Norges Treforedlingsråd
Norges Trelastforbund
Norsk Skog- og Landarbeiderforbund
Skogbrukets og Skogindustrienes Forskningsforening
Skogbruksforeningen av 1950
Skogbrukets Arbeidsgiverforening
Arbeidernes Jeger- og Fiskerforbund
Norges Jeger- og Fisker- Forbund
Norsk Forstmannsforening
Norges Skogteknikerforbund
Skogdirektoratet
Glomdalsmuseet.

Etter vedtak i styret og etter skriftlig godkjenning i rådet er Norsk Fløtningsforbund invitert med som nytt rådsmedlem. Når dette skrives er det enda ikke innløpet svar fra Norsk Fløtningsforbund.

Skogdirektør Alf Langsæter er rådets formann. Varaformann er skogeier Asbjørn Løken, Heradsbygd. Direktør Wilhelm Matheson, Oslo, er rådets sekretær.

Styret har i året som gikk bestått av disse personer:
Magne Middtun, Elverum, formann. Varamann Peder Holand, Oslo.
Finn Krog, Elverum, sekretær. " Øystein Sjøllie, Åmot.
Klaus Kjelsrud, Oslo, varaformann. " Arnt Stenklev, Oslo.
Hans Th. Kiær, Fredrikstad. " Ole Anker Rasch, Halden
Sigmund Stafne, Elverum.

Museets personale:
Konservator Mag.art. Arne Skjølsvold, Elverum.
Kasserer Håkon Rønning, Elverum.

- o o o -

Styremöter.

Styret har i året hatt tre möter hvorav det ene sammen med finanskomiteen. En rekke saker har vært drøftet. De viktigste blir særskilt omtalt i det følgende.

Kontaktpunktene.

Arbeidet med kompletteringen av museets kontaktsystem har vært fortsatt, og museet har nå mer enn 400 tillitsmenn rundt omkring i landet. Enda står imidlertid en del igjen for samtlige herreder er representert, men arbeidet med dette vil bli fortsatt.

Innsamling av gjenstander til museet.

I museumsåret har innsamlingsarbeidet vært aktivisert. Foreløbig er Østerdalen alt for ensidig representert i museets samlinger. For å råde bot på dette, og for å få hele landet med i innsamlingsarbeidet har vi satt i gang en innsamlingsaksjon gjennom museets kontakter. Denne aksjon har vist resultater, og det har særlig den siste tiden vært en jevn strøm av gaver til museet. Fra en rekke av

museets tillitsmenn har vi fått beskjed om at innsamlingsarbeidet er i full gang. Det er grunn til å tro at museet i tiden fremover vil få en stor tilvekst av gjenstander. Disse blir foreløpig katalogisert og oppbevart på beste måte. Vi har i den siste tid også sendt ut skrivelse til samtlige av landets herredsskogmestre og jeger- og fiskerorganisasjonene med anmodning om å støtte opp om innsamlingsarbeidet ved museet.

Innsamling av tradisjonsmateriale.

Samtidig med innsamlingen av gjenstander blir det også drevet innsamling av tradisjonsmateriale. Det er nå utarbeidet tre detaljerte spørrelister vedrørende skogbruk, jakt og fiske, og disse er sendt ut til kontaktmennene til besvarelse. De svar som er kommet inn tyder på at museet gjennom spørrelistene med tiden blir en kilde å øse av i studiet av eldre tiders skogbruk, jakt og fiske. Svarene blir arkivert etterhvert som de kommer inn.

Utbyggingen av Prestöya.

Det hersker enighet i museets styre om at der bør settes fortgang i arbeidet med utbyggingen av museets frilandsområde på Prestöya. I den forbindelse har konservatoren utarbeidet forslag til utnyttelse av öya. Forslaget er forelagt arkitekt Halvor Wreim i Riksantikvariatet.

Siste vinter ble det foretatt en forsiktig hogst på Prestöya med tanke på den videre utbygging. Fylkesskogmester Strömsöe stod for blinkingen. Siste sommer har det vært foretatt oppryddingsarbeide etter hogsten.

Første husvære, en gammel Björnbu fra Stor-Elvdal er allerede oppført der ute og det er foretatt tomtingsarbeide for to andre buer, en Ljörbu og et båtnaust fra den gamle og tradisjonsrike Fiskevollen ved Sölensjöen i Övre Rendal. Buene er kjørt ned og lagret ved Prestöya og vil bli oppført neste vår. Museet har forøvrig sikret seg en del andre husvære til Prestöya, bl.a. en eldgammel Ljörkoie fra Letjerndalen i Elverum. Denne vil bli revet og fraktet over til Prestöya denne vinter og oppført derute til sommeren. Man er for øvrig på utkikk etter gamle og typiske husvær, skogskoier, jakt- og fiskebuer fra de forskjellige kanter av landet.

Broplanene.

Det har i lengre tid vært arbeidet for å løse brospørsmålet i forbindelse med Prestöya. Museet har vært i kontakt med to brobyggingsfirmaer, henholdsvis Rosings Bro- og Gjerdefabrik, Oslo, og Örens Mek. Verksted, Trondheim. Det er fra begge firmaer innhentet tegninger og prisoverslag, men disse kalkyler ligger for høyt i pris til at museet kan reflektere over dem. Begge er på nærmere 170.000.- kroner. Vi har nå søkt kontakt med Norsk Gjerde- og Metalldukfabrikk, Oslo, som har lovet å gi oss et nytt prisoverslag. En vil gå inn for å få realisert broplanene i løpet av våren og sommeren 1958.

Planene for utbyggingen av Norsk Skogbruksmuseum.

Styret har drøftet planen for utbyggingen av museet. Den er utarbeidet av formannen og konservatoren i fellesskap og blir tatt opp på rådsmötet som egen sak.

Museumsbygningen.

Det har fortsatt vært arbeidet med planer for egen museumsbygning. Den økonomiske side av saken gjør imidlertid at dette er et lang-

siktig program selv om en vil søke det løst ved trinnvis bygging. Det hersker likevel enighet i styret om at arbeidet med byggeplanene ikke legges bort, selv om brosakene i øyeblikket må gå foran.

Dokumentarfilm.

Det ser ut til at det vil lykkes å skaffe til veie nødvendige midler til opptak av en dokumentarfilm i farger fra Sölensjøfisket i Rendalen. Således har vi grunn til å anta at Statens Filmsentral vil gi økonomisk støtte. Fra Øvre Rendal Skogeierlag har vi fått kr. 1.000,-, og fra Rendal Renselskap, Øvre Rendal kr. 3.000,- til dette formål. Forøvrig har konservatoren vært i konferanse med fiskeriinspektør Harstad som lover å gå inn for økonomisk støtte fra Landbruksdepartementet.

Konservatoren har siste høst vært tilstede flere dager under røe- og sikfisket der oppe og fulgt dette i detaljer. Det er på grunnlag av de opptegnelser som da ble gjort, utarbeidet en synopsis for et filmmanuskript. Alt skulle ligge til rette for at man høsten 1958 kan få tatt opp en dokumentarfilm i farger fra Sölensjøen. Denne saken mener vi å løse helt uten økonomiske eller andre forpliktelser for museet.

Årbok for museet.

Konservatoren har siste år samlet stoff for utgivelse av en årbok. Finansiering av utgifter i forbindelse med dette er søkt løst ved tegning av annonser, og det er håp om å få gitt ut boken på nyåret. Dette er av den største viktighet for å gjøre museet kjent og for å skaffe bytteforbindelse med andre museer og kulturhistoriske institusjoner.

Reiser.

Konservatoren har siste år foretatt en rekke reiser og befaringer for å besøke tillitsmenn og for å samle inn gjenstander og annet materiale. Som museets representant ved Norske Museers Landsforbunds årsmøte, møtte disponent Sigmund Stafne.

Museets økonomi.

Det har heller ikke i år lyktes oss å oppnå statsstøtte. Som begrunnelse er det denne gang uttalt at "museet må ha arbeidet i lengre tid før statsstøtte kan påregnes". Fra annet hold har museet fått en del større pengegaver. Elverum Skogeierlag har bevilget kr. 50.000,- til et byggefond for museet. For å skaffe til veie midler fra treforedlingsindustrien, ble det i sommer sendt en tømmerpost i Glomma til en del større firmaer. Tømmerposten har hittil innbragt kr. 10.000,- fra A/S Borregaard, ~~kr. 5.000,- fra A/S Tette Cellulosefabrik~~, og kr. 5.000,- fra A/S Saugbrugsforening, Halden. Fra Skogbrukets og Skogindustrienes Forskningsforening har vi på nytt mottatt kr. 10.000,-, og Glommen Fellesfløtningsforening har bevilget kr. 10.000,- til det påtenkte broprosjekt. Forøvrig har museet, som det fremgår av årsregnskapet mottatt små pengemidler dette år.

Presse og kringkasting.

En har i året som gikk gjort utstrakt bruk av pressen. Såvel våre skogbruks- jakt- og fisketidsskrifter, som landets aviser, har til stadighet hatt meldinger om vårt arbeide. Dessuten har kringkastingen hatt en reportasje fra museet om vårt virke. En håper museet gjennom denne virksomhet etterhvert blir bedre kjent.

Glomdalsmuseet.

Styret vil gjerne i denne årsberetning gi uttrykk for sin glede over de gode forhold en har hatt like overfor Glomdalsmuseet. Spørsmål av felles interesse har på forhånd vært drøftet, og det har aldri vært vanskeligheter til stede for å få sakene løst på en tilfredsstillende måte.

Gaver og innkjöp.

Barkespade av tre med jernskoning (skiaspade), gammel vendhake med treskaft, Klepp med treskaft, meget gammel skogsskreppe av lær, og to truger av forskj. typer til skogshest. Alt sammen gave fra Aslak Snarteland, Fyresdal.

Fra herr G. Jahr, Mork på Romerike er mottatt som gave et gammelt munnladnings haglegvær.

Fra Thv. Tveterhagen, Rælingen, er mottatt som gave: Gammelt bæretaug av furubast. Gammelt oppslagsdokument med viltpriiser fra ca. 1850 innrammet. To lokkender fra Öieren. Gammelt hjemmelaget garn av lin med neverflött og steinsökke. Gammelt fiskesnöre av hestetagl med neverflött. Gammel rasp til rensing av fisk. Gamle patroner til "Piggfeiere". Misvekst fra skogen.

Fra direktör Wilhelm Matheson følgende gaver: Et utstoppet elghode av ku felt 1934 i Aurskog. Et par truger, Odalen. En Arvidjourklave, Aurskog. En flöterhake, Snåsa. En vendhake, Aurskog. Lademaskin for haglpatroner.

Fra H. Danevad, Drangedal, er mottatt som gave: Gammel tömmerklave og gammelt "stemjern" av jern.

Fra flötningssjef Thurmann, Fetsund, mottatt som gave: Modell av gammel "Lokoöks" til gjennomhulling av lensestokker. Grime av björketeger fra Ena i Osen.

Fra Statens skogskole, Kongsberg, følgende gaver: En uniformsblue fra hundreårsskiftet (Statens skogvokter). 8 rovviltsakser av jern. 4 høydeklaver av stål. En 2-armet klave av stål. 7 tömmerklaver av tre. Gammel passerklave av jern.

Fra Olav T. Vinje, Telemark, er mottatt: En rekke rype- og storfuglsnarer av hestetagl, som gave.

Fra Ficher, Styri, Eidsvoll: Høydeklave av tre, som gave.

Fra Harald Sandholt, Eidsvoll; Fotsaks av jern, som gave.

Fra Holdhus, Styri, Eidsvoll: Dimensjonsklave av jern, som gave.

Fra Helge Stuve, Stord: Rivjern til splitting av tønnestaver. To misvekster fra skogen, som gave.

Fra Johs. Bjerknes, Hostveit, Vestfold: To gamle tömmerklaver av tre, og en gammel klave av jern, som gave.

Fra Haagen Hangaard, Ö. Rendal: Gammel tredall til farging av fiskegarn fra 1790. Gammelt trelaup til oppbevaring av fiskeredsaker fra 1817. Gammelt hjemmesidd hengelas fra Sölenstjörn. Nettstikke. Gammel flensebenk for fisk. Eldgammel ljörbu fra Fiskevollen (trolig fra middelalderen). Alt som gaver.

Fra Ole H. Nordseth, Ö. Rendal: Nettflå fra 1810. Nål av horn til binding av garn. To gamle nettstikker av tre. Stykke av gammelt notrep bundet av heste- og kutagl. Soknekrase til garnletting. To notsökker av elghorn. Bökkel (Fös) av horn til å skremme fisk i garn. To årekeiper av ener. Gammel laup til oppbevaring av små fiskesaker. Klave for opphenging av nettflåer. Gammel nettflå.

Alt stammer fra Sölensjöen og er gave til museet.

Redskaper samlet av konservatoren under besök på Fiskevollen, Sölensjöen: Kvinanholk. Tre til tjærebredding av båter, tjærebötte til samme. Stor samling gamle nettflåer. Fiskekasse av tre surret sammen i hjørnene med enerteger. Tresleiver. Ösekar av tre. Fiske-skrukke av never. Smöröskje av bark. Hjemmesmidd öyeöks. Gammel nettstikke. Mange av disse ting er flere hundre år gamle.

Innkjøpt to rovviltsakser (kr.10,-).

Fra M. Midttun: Gammel snöskuffe av tre, Deset, som gave.

Fra M. Emstad, Selbu: En klövssal m. puter. En klövssal av tre uten puter. To viemeiser. To trekister. En matsekk av skinn. Rist til tömmerlede. Vidjegrimme. To kuklaver av enerteger. En geitklave av enerteger. En olderklave. Et tjærehorn. Flere ljåteiger. Langband. Flere nestinger. En oppgjort vidje, som gaver.

Fra Elias T. Møbust, Selbu: 8 truger til skogshest med vidjefatler, som gave.

Gave fra A. Skjölsvold, Rugeldalen: Röyskattfelle (kasse).

Innsamlet gjennom kontaktmannen Eivind Vale, Gjerpen: En gammel kullkurv brukt til frakt av kull til Fossum Verk.

Fra Gisle Dalen, Folldal: En hundre år gammel robåt fra Breisjöen. En gammel fiskebu og et gammelt naust fra 1700 tallet, som gaver.

Ole Dahl, Elverum, har gitt: gammel skogskoie fra Letjerndalen.

Kjøp av båtnaust fra Sölensjöen (kr. 1200,-). Det eldste naust på Fiskevollen.

Iver Eide, Tolga, har gitt følgende: Jaktrifle fra 1880. Lyster-utstyr fra forrige århundre. Fiskesnöre av hestetagl. Hundre år gammel tömmerklave. Svanehalssaks.

Fra Telemark Skogselskap, følgende gaver: Modell i 1/8 störrelse av soppepram fra Drangedal. Modell av tömmerlass på stubbslede, forarbeidet i 1/4 målestokk. Modeller av gamle daminnretninger fra Telemark.

Herredsskogmester Berg, Våler: Gammel flishövel, som gave.

M. Midttun, Elverum, har til opphengning på Prestöya gitt 30 stk. rugeholker for småfugl.

Skogbestyrer Risberg, Elverum: Horn av hermafrodit elg, som gave.

Disp. Berg, Glassmagasinet, Oslo: Hornsamling, som gave.

Ole Möystad, Elverum: Tömmersklave av jern, som gave.

Odd Storsveen, Törberget, Trysil: Tömmersklave av jern. Klövssal av tre. Felleöks av jern. To öyeökser. To navere. To viggjern. Björnesaks. Alt er gaver.

J. Midttun, Skien: Dimensjonsklave av jern.

- o o o -

I tillegg til foranstående har museet som gave mottatt en stor mengde litteratur som det vil före for langt å nevne i detalj. Nevnes bör dog gave fra grosserer A. L. Jacobsen, Fredrikstad: To permer inneholdende gamle brever og kjøpekontrakter.

- o o o -

Bidragsgivere:

Telemark Tømmersalgs lag v/Norges Skogeierforbund.....	kr. 1.000,-
Inn-Trøndelag Skogeierlag, Steinkjer.....	" 500,-
Namdal Skogeierforening v/Norges Skogeierforbund....	" 500,-
Skogbrukets og Skogindustrienes Forskningsforening..	" 10.000,-
Arthur Mathiesen & Co. A/S, Atna.....	" 350,-
A/S Værdalsbruket, Vuku.....	" 400,-
N. O. Yong Fearnley, Hakadal.....	" 200,-
Nils Frederik Aall, Ulefoss.....	" 300,-
Lövenskiöld-Fossum, Skien.....	" 1.000,-
Stein Akre, Rustad gård, Ås.....	" 25,-
Severin Lövenskiöld, Brandval-Finnskog.....	" 120,-
Mads Wiel, Setskog.....	" 140,-
Chr. Delphin og frue, Lier Skanse, Granli.....	" 500,-
A/S Selvik Bruk, Andorsrud i Skoger.....	" 500,-
Thomas Angells Stiftelser v/Skogforvalteren, Selbu..	" 300,-
Berger Langmoen, Brumunddal.....	" 50,-
A/S Viul Tresliperi, Viul.....	" 500,-
A/S Stangeskovene, Halden.....	" 500,-
A/S Meraker Brug, Meråker.....	" 500,-
Brede Svenneby, Våler i Solør.....	" 100,-
A/S Borregaard, Sarpsborg.....	" 10.000,-
Saugbrugsforeningen, Halden.....	" 5.000,-
Elverum Skogeierlag, Elverum.....	" 50.000,-
	<u>kr 82.485,-</u>